

Myndigheten för yrkeshögskolan

Kvalitetsgranskning av yrkeshögskoleutbildningar 2019

Granskningsrapport | 2020

Förord

I denna rapport presenteras det samlade resultatet från myndighetens kvalitetsgranskningar av utbildningar inom yrkeshögskolan under 2019. Innehållet i rapporten är tänkt att bidra till att förbättra och utveckla kvaliteten i utbildningarna, men även fungera som en vägledning och ge stöd i arbetet med att bedriva utbildning med hög och jämn kvalitet.

Jag vill rikta ett stort tack till alla er som har medverkat vid kvalitetsgranskningarna och till er som efter granskningarna har arbetat vidare med att åtgärda och utveckla det som har framkommit i samband med kvalitetsgranskningarna. Jag vill även rikta ett stort tack till alla er som gör att yrkeshögskolans utbildningar ständigt utvecklas.

Min förhoppning är att innehållet i denna rapport ska bidra till att höja kvaliteten generellt inom yrkeshögskolans utbildningar.

Inger Nordahl

Enhetschef vid enheten för kvalitetsgranskning och utbildningsfrågor
Myndigheten för yrkeshögskolan

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan har i uppdrag att varje år kvalitetsgranska ett urval av utbildningar inom yrkeshögskolan. Under 2019 gjorde vi ett urval av 98 utbildningar för fördjupad kvalitetsgranskning. I den här rapporten sammanfattar vi våra iakttagelser från de granskningarna. I rapporten jämför vi även våra iakttagelser med våra erfarenheter från 2016, 2017 och 2018.

Metoden för fördjupad kvalitetsgranskning – det vill säga när vi bedömer utbildningens kvalitet på områdena ledningsgruppen, lärande, lärande i arbete och anordnarens kvalitetsarbete – är en kvalitativ metod som syftar till att bidra till utbildningsanordnarens arbete med att ha hög kvalitet och goda resultat i pågående utbildningar. I kvalitetsgranskningarna har vi också ett särskilt fokus på hur utbildningarna svarar mot arbetslivets behov.

I denna rapport redogör vi flera goda exempel inom de fyra områdena ledningsgruppen, lärande, lärande i arbete och anordnarens eget kvalitetsarbete. Alla goda exempel är från utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019. Vi hoppas att dessa exempel ska fungera som lärande för andra utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan.

Rapporten visar att de allra flesta av de kvalitetsgranskade utbildningarna fungerar bra. I rapporten lyfter vi flera föredömliga exempel på hur ledningsgrupper och utbildningsanordnare fokuserar på ständiga förbättringar, pedagogiskt ledarskap som skapar röd tråd i utbildningen, träff för LIA-handledare som förbereder dem för sitt uppdrag och ändrade förkunskapskrav som i en utbildning ledde till att andelen kvinnliga studerande ökade.

Samtidigt har vi identifierat utvecklingsområden i merparten av de kvalitetsgranskade utbildningarna. Dessa liknar de områden som vi identifierade mellan 2016 och 2018. Rapporten visar att flera anordnare behöver göra insatser för att öka närvaron på ledningsgruppens möten, att flera ledningsgrupper behöver fokusera mer på strategiska analyser och beslut, att vissa anordnare bör ställa tydligare kompetenskrav på LIA-handledarna, att resultat- och effektuppföljning bör ingå i kvalitetsarbetet och att flera behöver ta fram en strategi för att bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval.

Kvalitetsgranskning av yrkeshögskoleutbildningar 2019 Fel! Bokmärket är inte definierat.

Förord	1
Sammanfattning	2
1 Inledning	4
1.1 Kvalitetsgranskningens roll i en utbildnings livscykel.....	4
1.2 Urval	5
1.3 Metod för fördjupad kvalitetsgranskning.....	5
2 Fördjupad kvalitetsgranskning 2019	7
2.1 Under året har 98 utbildningar kvalitetsgranskats.....	7
2.2 Ledningsgruppens arbete	7
2.3 Lärande	10
2.4 Lärande i arbete.....	14
2.5 Kvalitets- och värdegrundsarbete.....	16
3 Uppföljande kvalitetsgranskning 2019	20
3.1 Metod för uppföljande kvalitetsgranskning	20
3.2 Antal utvecklingsområden har minskat efter uppföljande kvalitetsgranskning	21
4 Anordnarnas synpunkter på fördjupad kvalitetsgranskning	23
4.1 Överlag är anordnarna nöjda	23
5 Metoden för kvalitetsgranskning utvecklas	25
5.1 Diagnostisk självvärdering stödjer anordnarna i det systematiska kvalitetsarbetet.....	25
5.2 Under 2019 har myndigheten infört tematisk kvalitetsgranskning.....	26
5.3 Stödmaterial för arbetet med jämställd utbildning.....	26
6 Litteraturlista	28
Bilaga 1: Fördjupade kvalitetsgranskningar	29
Bilaga 2: Uppföljande kvalitetsgranskningar	33
Bilaga 3: Kvalitetskriterier	35
Bilaga 4: Enkätfrågor	37

1 Inledning

Myndigheten för yrkeshögskolan granskar kvaliteten på yrkeshögskoleutbildningar.¹ Det främsta syftet med kvalitetsgranskningarna är att de ska bidra till utbildningsanordnarnas arbete med att ha hög kvalitet och goda resultat i pågående utbildningar – från start till slut. Därtill har vi ett särskilt fokus på hur utbildningarna svarar mot arbetslivets behov. Kvalitetsgranskningarna görs av utredare på enheten för kvalitetsgranskning och utbildningsfrågor.

I dagsläget har myndigheten tre olika sätt för att genomföra kvalitetsgranskning. Det första är fördjupad kvalitetsgranskning, det andra är uppföljande kvalitetsgranskning och det tredje är tematisk kvalitetsgranskning. Merparten av de kvalitetsgranskningar som vi har genomfört 2019 är "fördjupad kvalitetsgranskning".

I denna rapport sammanfattar vi våra iakttagelser från de genomförda fördjupade kvalitetsgranskningarna 2019. Besöken på dessa utbildningar genomfördes mellan november 2018 och oktober 2019. Vi jämför våra iakttagelser från året med våra erfarenheter från de fördjupade kvalitetsgranskningarna mellan 2016 och 2018. Sedan kommer ett kapitel som handlar om de genomförda uppföljande kvalitetsgranskningarna 2019. Därefter beskriver vi vårt arbete med tematisk kvalitetsgranskning 2019. Avslutningsvis blickar vi framåt och beskriver hur vi kommer att utveckla arbetet med kvalitetsgranskningar under 2020.

1.1 Kvalitetsgranskningens roll i en utbildnings livscykel

Kvalitetsgranskningens främsta syfte är att bidra till utveckling och hög kvalitet i utbildningarna. Detta genom att identifiera områden där utbildningsanordnaren tillsammans med ledningsgruppen kan förbättra utbildningen. Granskningen syftar också till att lyfta fram goda exempel som bidrar till att utveckla utbildningens kvalitet.

1.1.1 Utbildningarna ska ha minst en avslutad utbildningsomgång

En utbildning som får en fördjupad kvalitetsgranskning har i de vanligaste fallen pågått ett tag och har minst en avslutad studerandeomgång. Detta bland annat för att utredarna ska kunna ställa frågor om ledningsgruppen och anordnarens arbete med utbildningens genomströmning, resultat och effekt.² Hur utbildningsanordnaren och ledningsgruppen arbetar med att analysera och utveckla utbildningen och undervisningen utifrån underlag om utbildningens genomströmning, resultat och effekt är viktiga delar i anordnarens eget systematiska kvalitetsarbete. Därmed är det även delar som fungerar som diskussionsunderlag i den kvalitetsgranskning som myndigheten gör.

1.1.2 Används som ett av flera underlag i prövningen av inkomna ansökningar

Kvalitetsgranskningarna avser enskilda utbildningar och syftar som tidigare nämnt till att bidra till utveckling och kvalitet. Sedan 2017 används resultat från kvalitetsgranskningar dessutom som ett av flera underlag när myndigheten bedömer om en utbildning får ingå i yrkeshögskolan.³

Det är myndighetens enhet för analys och ansökan som prövar de inkomna ansökningarna och beslutar om vilka utbildningar som får ingå i yrkeshögskolan. I

¹ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

² Med utbildningens genomströmning, resultat och effekt menar vi hur många studerande som påbörjar utbildningen, hur stor andel som genomför utbildningen till utbildningens slut, hur stor andel som tar examen och hur stor andel som hamnar helt, eller till största delen i rätt jobb.

³ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

”anvisningar för ansökan om att bedriva yrkeshögskoleutbildning 2019” finns mer information om vilka ytterligare bedömningsparametrar som används.⁴

1.2 Urval

Under 2019 har vi genomfört 98 fördjupade kvalitetsgranskningar. Kvalitetsgranskningarna ska genomföras med utgångspunkt i en behovsanalys och avse enskilda utbildningar.⁵ I bilaga 1 finns en sammanställning över vilka utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019.

I urvalet har vi utgått från att enskilda utbildningsnummer kan kopplas samman och därmed antas ha en historik som är längre än vad det enskilda utbildningsnumret speglar. När utbildningar har fått nya beviljade studerandeomgångar har de också fått ett nytt utbildningsnummer. Sedan 2019 är detta ändrat och utbildningar kommer härefter att få behålla sitt utbildningsnummer.

Utifrån att utbildningarna kan antas ha en längre historik än vad utbildningsnumret speglar har vi valt ut utbildningar till fördjupad kvalitetsgranskning 2019 som (1) har en pågående utbildningsomgång, (2) som har en historik på några år, (3) som har lämnat in minst en resultatuppföljning och (4) som inte har kvalitetsgranskats mellan 2016 och 2018.

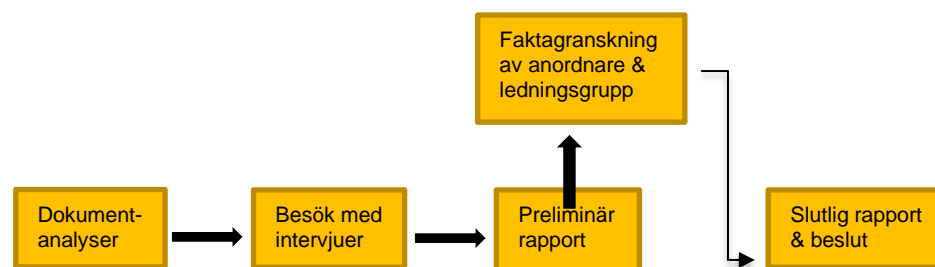
1.3 Metod för fördjupad kvalitetsgranskning

En fördjupad kvalitetsgranskning är en omfattande process, som sker i flera steg. Kvalitetsgranskningarna genomförs alltid av två utredare, varav den ena har ett särskilt ansvar för att leda utredningen. Vi använder en kvalitativ metod som består av två delar. Den ena delen är intervjuer och den andra är dokumentanalyser.

1.3.1 Processen för fördjupad kvalitetsgranskning sker i fem steg

Granskningen inleds med att den ansvarige utredaren kontaktar utbildningsanordnaren för att begära in material och för att bestämma datum för intervjuer. I nästa steg skickar anordnaren in det begärda materialet, som utredarna systematiskt går igenom (figur 1). Därefter besöker utredarna skolan för att göra intervjuer och för att se lokalerna. I nästa steg skriver utredarna en preliminär rapport om hur utbildningen är organiserad och hur den fungerar.

Figur 1. Illustration över metoden för fördjupad kvalitetsgranskning.

De skickar rapporten till ledningsgruppen och till utbildningsanordnaren som ges möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten och för att kommentera och ge respons på de utvecklingsområden som utredarna har identifierat. Utredarna skriver sedan in

⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Anvisningar för ansökan om att bedriva yrkeshögskoleutbildning*.

⁵ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

hela, eller delar av ledningsgruppens svar i rapporten. Det resulterar i en slutlig granskningsrapport och ett beslut med ett sammanfattande omdöme om kvaliteten på utbildningen.

Processen från myndighetens besök med intervjuer till slutlig rapport med beslut är i genomsnitt tio veckor.

1.3.2 Tolv fastställda kvalitetskriterier

Kvalitetsgranskningarna utgår från tolv kvalitetskriterier (bilaga 3). Kvalitetskriterierna är fastställda av myndigheten och utgår från de syften och mål som finns i regelverket, i förarbeten och i andra villkor som gäller för utbildningsformen. Kriterierna beskriver "idealtillståndet" för en utbildning.

Vi skickar alltid kvalitetskriterierna till anordnarna i god tid före granskningen. Vi vet också av erfarenhet att många utbildningsanordnare redan har med kriterierna i sitt ordinarie kvalitetsarbete.

Det underlag som ligger till grund för hur vi bedömer en utbildnings kvalitet hämtar vi från flera källor:

- Intervjuer med utbildningsanordnare, utbildningsledare, representanter från ledningsgruppen, undervisande personal och studerande. Intervjuerna genomförs under en heldag vid besök av utbildningen
- Protokoll från ledningsgruppsmöten två år tillbaka i tiden
- Dokument och data om utbildningen som finns i myndighetens diarium och annat relevant material
- Resultat av intervju eller enkäter med LIA-handledare på utbildningen i samband med kvalitetsgranskning
- Resultat från en enkät som myndigheten har skickat till de studerande på utbildningen i samband med kvalitetsgranskningen

1.3.3 Beslut med gradering

Under 2017 införde myndigheten ett system för att gradera utbildningarna i den fördjupade kvalitetsgranskningen. I samband med att anordnarna får den slutliga rapporten efter kvalitetsgranskning får de även ett beslut med en samlad bedömning och gradering.

Graderingen är en sammanfattning av de nyanserade beskrivningarna, bedömningarna och slutsatserna som finns i den slutliga rapporten. Vi använder fyra graderingar – mycket hög kvalitet, hög kvalitet, inte tillräckligt hög kvalitet och bristande kvalitet.

2 Fördjupad kvalitetsgranskning 2019

I detta kapitel beskriver vi våra iakttagelser från kvalitetsgranskningarna 2019. Vi jämför våra iakttagelser med våra erfarenheter från kvalitetsgranskningarna mellan 2016 och 2018.

Vi lyfter även fram goda exempel, som kan vara vägledande i arbetet med att bedriva utbildning med hög och jämn kvalitet.

2.1 Under året har 98 utbildningar kvalitetsgranskats

Under 2019 har myndigheten genomfört 98 fördjupade kvalitetsgranskningar. Sammantaget har vi fattat beslut efter kvalitetsgranskning om 97 utbildningar. Att en utbildning inte har fått något beslut beror på att den kvalitetsgranskningen avbröts och i stället lämnades över till myndighetens enhet för tillsyn. I rapporten kommer vi därför hädanefter att hänvisa till 97 genomförda kvalitetsgranskningar.

Sedan 2016 har vi genomfört 349 fördjupade kvalitetsgranskningar, vilket framgår av tabellen nedan.

Figur 2. Antal genomförda kvalitetsgranskningar 2016–2019 fördelat på år.

	2016	2017	2018	2019
Antal genomförda fördjupade kvalitetsgranskningar	84	88	79	98

2.2 Ledningsgruppens arbete

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser från granskningsområdet "ledningsgruppen". I en ledningsgrupp för en yrkeshögskoleutbildning finns samlad kunskap om yrkesrollen, eller yrkesrollerna, som utbildningen ska leda till. Ledningsgruppen ska löpande utvärdera och utveckla kursernas innehåll och genomförande utifrån kraven som arbetslivet ställer.

Vår kvalitetsgranskning av ledningsgruppens arbete utgår från fyra kvalitetskriterier (bilaga 3). Kriterierna beskriver idealtillståndet och i granskningen bedömer vi hur väl en utbildning lever upp till idealtillståndet. Utifrån de fyra kriterierna ska en ledningsgrupp ha god kunskap om det kompetensbehov som finns inom yrkesområdet, säkerställa stark arbetslivsanknytning i utbildningen, arbeta effektivt och ta ansvar för utbildningens utveckling samt se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete i utbildningen.

2.2.1 Ledamöterna har god kunskap om yrkesområdets kompetensbehov

Utbildningarna som vi har kvalitetsgranskat 2019, har ledningsgrupper med en bred sammansättning av representanter från olika delar av det berörda arbetslivet. Många utbildningar inom yrkeshögskolan leder till fler än en yrkesroll. Och många utbildningar leder till yrkesroller som finns inom både större och mindre företag eller organisationer. Därför är det en viktig kvalitetsfaktor att arbetslivets representation i en utbildnings ledningsgrupp speglar det arbetsliv som utbildningen är tänkt att leda till.

Vi har sett att arbetslivsrepresentanterna, i merparten av de granskade utbildningarna 2019, på ett bra sätt företräder det arbetsliv som berörs av den kompetens som utbildningen ger – och att de därför har god kunskap om de kompetenskrav som ställs på yrkesrollen. Arbetslivets representation ska ge utbildningarna legitimitet och utgöra en konkret förankring i arbetslivet avseende den yrkesroll som utbildningen är tänkt att leda till. Att ledningsgrupperna består av *rätt* representanter från arbetslivet är därför viktigt för att ledningsgrupperna ska kunna säkra utbildningarnas aktuella yrkesrelevans.

Av de utbildningar som vi kvalitetsgranskade 2018 såg vi att merparten av utbildningarnas ledningsgrupper – på samma sätt som i år – företräder det arbetsliv som berörs av den kompetens som utbildningen ger och att de har kunskap om de kompetenskrav som ställs på yrkesrollen.

2.2.2 Kursmål stämmer överens med arbetslivets behov

Ledningsgruppen ska vara delaktig i utbildningsanordnarnas arbete med att utarbeta kursplaner och fastställa dem. I de flesta av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi sett att ledamöterna *därutöver* utövar reellt inflytande över kursmålen och kursernas omfattning.

Vi har sett att de kvalitetsgranskade utbildningarnas mål och innehåll tydligt kan motiveras utifrån det aktuella arbetslivets behov. För vissa utbildningar inom yrkeshögskolan är det viktigt att innehållet är likvärdigt oavsett vem som anordnar utbildningen, eller var i landet den bedrivs. Myndigheten har tagit fram föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för dessa utbildningar. Detta gäller exempelvis utbildningarna till tandsköterska. För övriga utbildningar är det ledningsgruppen som löpande ska utvärdera och utveckla kursernas innehåll, utförande och relevans utifrån kraven som arbetslivet ställer.

Det som vi såg i årets kvalitetsgranskade utbildningar liknar till stor del våra iakttagelser från förra året. Även 2018 bedömde vi att utbildningarnas och kursernas mål och innehåll tydligt kunde motiveras utifrån det aktuella arbetslivets behov och att ledamöterna utövar reellt inflytande över kursmål och utbildningsmål.

2.2.3 Goda exempel inom ledningsgruppens arbete

I flera av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet "ledningsgruppens arbete". En utbildning kan ha goda exempel inom ett eller flera av de fyra kvalitetskriterier som berör ledningsgruppens arbete.

Goda exempel innebär att utbildningen i hög grad uppfyller myndighetens fastställda kvalitetskriterier och *därutöver* har arbetssätt och rutiner som kan fungera som lärande för andra utbildningsanordnare. Därför finns de goda exemplen oftast i de kvalitetsgranskade utbildningarna som vi har bedömt har mycket hög kvalitet. De goda exemplen framgår av slutlig granskningsrapport och beslut och vi använder ofta ord som "föredömligt" för att understryka de goda exemplen.

Ledningsgrupp som föredömligt fokuserar på ständig förbättring

En utbildningsanordnare i Stockholm, som har en utbildning inom Hotel Management, har ett ledningsgruppsarbete som fungerar på ett föredömligt sätt. Ledningsgruppen har en bred sammansättning av ledamöter, med olika roller och från olika delar av det berörda arbetslivet. Ledningsgruppen har därför mycket god kunskap om det kompetensbehov som finns inom yrkesområdet. Ledningsgruppen tar ansvar för utbildningens utveckling genom hög närvaro på de ledningsgruppsmöten som hålls. De ägnar de fysiska mötena åt frågor som rör utbildningens utveckling – studieresultat och utbildningens roll i branschens kompetensförsörjning diskuteras och analyseras kontinuerligt på mötena.

Det lärande i detta exempel handlar om att ledningsgruppen och anordnaren tydligt har definierat deras respektive roll i det systematiska kvalitetsarbetet. Ledningsgruppen hanterar främst utvecklingsorienterade frågor och ändringar i utbildningens innehåll och genomförande görs vid behov. Utbildningsanordnaren och utbildningsledaren fokuserar i sin tur på den dagliga driften av utbildningen och utför det som ledningsgruppen beslutar.

Ledningsgrupp med en föredömligt bred sammansättning av arbetslivsrepresentanter

En utbildningsanordnare i Växjö, i en utbildning till tandsköterska, har samlat en ledningsgrupp med en föredömligt bred sammansättning av arbetslivsrepresentanter. I utbildningen deltar både Folk tandvården och representanter från privata kliniker. Vår erfarenhet från de tandsköterskeutbildningar som vi har kvalitetsgranskat under de senaste åren är att den privata sektorn oftast inte finns representerad i utbildningarnas ledningsgrupper. Samtidigt är det flera studerande som är inställda på att jobba inom den privata sektorn efter avslutad utbildning. Att anordnaren i Växjö har knutit representanter från privata kliniker till utbildningens ledningsgrupp innebär att ledningsgruppen har mycket god kunskap om det kompetensbehov som finns inom yrkesområdet.

Det lärande i det här exemplet handlar om att *bredden* av representanter har lett till stark arbetslivsanknytning i utbildningen. Eftersom flera studerande på utbildningen i Växjö vill arbeta på privata kliniker efter avslutad utbildning, är det en stor fördel att privata tandvårdskliniker också finns representerade i ledningsgruppen. Under utbildningens gång får de studerande gästföreläsningar av arbetslivsrepresentanter från både den privata och offentliga sidan. På så sätt får de en inblick i arbetslivet från båda sidor av det berörda arbetslivet.

Nytt företag till ledningsgruppen från annan ort innebar ett mer flexibelt utbildningsupplägg

I en utbildning i Arboga till elkraftingenjör inom produktion, distribution och miljö, tar ledningsgruppen ansvar för utbildningens utveckling på ett föredömligt sätt. När ett företag från Ludvika knöts till ledningsgruppen gjordes utbildningen om och fick ett mer flexibelt upplägg. Numera bedrivs undervisningen i Arboga, men sänds med distanspedagogik till Ludvika. Detta innebär att det geografiska upptagningsområdet har breddats och förutsättningarna för att fylla utbildningsplatserna har förbättrats.

2.2.4 Utvecklingsområden

Det främsta syftet med kvalitetsgranskningarna är som tidigare nämnts, att de ska bidra till utveckling och hög kvalitet. Därför identifierar vi oftast utvecklingsområden i alla de utbildningar som vi kvalitetsgranskar. Även om en utbildning överlag fungerar mycket bra brukar det alltid finnas något område som kan bli bättre.

Inom detta granskningsområde, som handlar om ledningsgruppens arbete, har vi under året identifierat vissa utvecklingsområden. Flera av dessa utvecklingsområden känner vi igen från tidigare år och tidigare genomförda kvalitetsgranskningar.

Närvaron på ledningsgruppens möten bör i många fall öka

Närvaron på ledningsgruppsmöten i de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 kan i många fall bli bättre. Mer precist har vi i 47 av 97 utbildningar bedömt att närvaron bör öka. Även i de utbildningar som vi granskade mellan 2016 och 2018 bedömde vi att närvaron på ledningsgruppens möten i många utbildningar borde öka. I år liksom föregående år gäller detta utvecklingsområde främst arbetslivets representanter i ledningsgrupperna.

De flesta ledningsgrupper har kontinuerliga möten, som planeras in med god framförhållning. Men trots det ser vi i granskningarna, i flera ledningsgrupps protokoll, att närvaron är låg och att mötena emellanåt inte är beslutsmässiga på grund av för låg närvaro. Att ledningsgruppen sammanträder regelbundet är viktigt för att skapa goda förutsättningar för att ta ansvar för utbildningen och dess utveckling. Hög närvaro på ledningsgruppens möten skapar förutsättningar för ledamöterna att utöva inflytande över utbildningarnas innehåll. Därmed är hög närvaro under ledningsgruppens möten en viktig kvalitetsfaktor.

Många ledningsgrupper kan bli bättre på strategiska analyser och beslut

Många ledningsgrupper behöver fokusera mer på strategiska diskussioner, analyser och beslut. Sammantaget gället detta för 47 av de 97 kvalitetsgranskade utbildningarna 2019.

Att många ledningsgrupper bör fokusera mer på strategiska analyser och beslut konstaterar vi för fjärde året i rad – även i de utbildningar vi granskade mellan 2016 och 2018 bedömde vi att många ledningsgrupper skulle vinna på att flytta tyngdpunkten på sina möten från formalia och operativa beslut och åtgärder till mer strategiska och utvecklingsorienterade frågor.

Ledningsgruppens strategiska diskussioner och analyser bör utgå från två perspektiv. Det ena perspektivet handlar om ledningsgruppen som kravställare på vad utbildningen ska leverera och vilken kvalitet som utbildningen ska ha. Det andra perspektivet handlar om ledningsgruppen som beställare av den kompetens som utbildningen är tänkt att leda till. Diskussionerna och analyserna bör utgå från underlag från utvärderingar och uppföljningar. Men inte bara kursutvärderingar – de strategiska analyserna bör ha tonvikten på kunskap som rör utbildningens genomströmning och resultat.

Utbildningens resultat och genomströmning innebär sex olika mått – antal beviljade utbildningsplatser, antal studerande vid utbildningens start, antal studerande vid utbildningens slut och antal studerande med examen. Sex månader efter examen gör anordnaren en undersökning för att ta reda på antal examinerade i jobb och hur många av dessa som helt eller till största delen är i "rätt" jobb. Med rätt jobb menar vi verksamma inom området som utbildningen är riktad mot.

I flera fall räcker kanske inte uppgifter från utbildningens genomströmning och resultat som underlag för att ledningsgruppen ska kunna fatta strategiska beslut i utbildningen. Kanske behöver ledningsgruppen ytterligare underlag som anordnaren kan bistå med att samla in.

Exempel på underlag som kan behövas i det strategiska arbetet:

- Hur har de sökande till utbildningen fått information om att utbildningen finns?
- Skäl till att vissa studerande eventuellt hoppar av utbildningen? När sker avhopp?
- Hur ser det mottagande arbetslivet på den kompetens som utbildningen ger? Är arbetslivet nöjda?
- Vilka arbeten och vilka positioner inom arbetslivet har de studerande några år efter examen?

Många ledningsgrupper bör öka interaktionen med de studerande

I flera av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi sett att de studerande har låg kännedom om vilka personer eller företag och organisationer som är med i utbildningens ledningsgrupp. I 43 av 97 kvalitetsgranskade utbildningar har vi bedömt att ledningsgruppen borde öka interaktionen med studerandegruppen.

Löpande interaktion mellan de studerande och ledningsgruppen är ett viktigt led i arbetet med att skapa stark arbetslivsanknytning i en utbildning – att utbildningarna genomförs i nära samarbete med det arbetsliv som behöver den kompetens som utbildningen leder till. I flera av de utbildningar som vi granskade 2018 såg vi detta också – de studerandes kännedom om ledningsgruppen och dess roll kunde i flera fall bli bättre.

2.3 Lärande

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser 2019 inom granskningsområdet "lärande". All undervisning inom yrkeshögskolan sker i nära samarbete med arbetslivet. Teoretiska kunskaper varvas med praktiska färdigheter för att de studerande direkt efter examen ska kunna hamna i det jobb som utbildningen är tänkt att leda till.

Vår kvalitetsgranskning av lärandet i utbildningarna utgår från tre kvalitetskriterier (bilaga 3). Utifrån de tre kriterierna ska utbildningens organisation, pedagogik och resurser ge de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål och de personer som anlitas för undervisning eller handledning ska ha rätt kompetens.

2.3.1 De personer som anlitas för undervisning har rätt kompetens

Personerna som anlitas för att undervisa i utbildningarna har rätt kompetens. De har också relevanta och aktuella kunskaper inom det arbetsområde som utbildningen ska leda till. Vi kan också se att den som rekryterar undervisande personal har den kunskap som krävs, inom relevanta yrkesområden, för att kunna anlita lämpad personal. Hur anskaffning av undervisande personal däremot ser ut i praktiken varierar mycket mellan olika utbildningsanordnare. Vissa anordnare med många utbildningar har anställda upphandlare som arbetar med att rekrytera personal. Hos andra, ofta anordnare med färre utbildningar, är det utbildningsledaren som sköter rekrytering av den undervisande personalen.

En jämförelse med utbildningar som vi har kvalitetsgranskat tidigare år visar att den här delen är ett väl utvecklat och fungerande område i många utbildningar. Även tidigare år har vi bedömt att utbildarna har rätt kompetens, vilket är en central del för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och de studerandes utveckling mot utbildningens mål.

2.3.2 Genomtänkta utbildningsupplägg med en tydlig progression

Merparten av de kvalitetsgranskade utbildningarna har ett väl genomtänkt upplägg och integrerar teori, färdighetsträning och reflektion på ett bra sätt. De studerande får den kunskap som de behöver genom olika inlärningsmetoder. Vi har också bedömt att de flesta kvalitetsgranskade utbildningars genomförande utgår från de studerandes utveckling mot utbildningens mål.

I vissa utbildningar är undervisningen upplagd så att färdighetsträningen bara sker på LIA-platsen. I andra utbildningar har studerande en stor del färdighetsträning även under övriga kurser. Hur färdighetsträningen är planerad och upplagd beror till stor del på utbildningsinriktning. I en utbildning till automationsingenjör görs mycket färdighetsträning i form av laborationer på skolan. I en annan utbildning till paralegal är merparten av den skolförlagda undervisningen teoretisk, medan de studerande får färdighetsträning i yrket under LIA.

Även detta liknar det som vi har sett tidigare år. Merparten av de kvalitetsgranskade utbildningarna har integrerat teori, färdighetsträning och reflektion på ett bra sätt.

2.3.3 Goda exempel i utbildningarnas lärande

I flera av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet "lärande". En utbildning kan ha goda exempel inom ett eller flera av de tre kvalitetskriterier som handlar om lärandet i utbildningen.

Goda exempel innebär att utbildningen i hög grad uppfyller myndighetens fastställda kvalitetskriterier och *därutöver* har arbetssätt och rutiner som är föredömliga och kan fungera som lärande för andra utbildningsanordnare.

Pedagogiskt ledarskap skapar goda förutsättningar för en röd tråd i utbildningen

I en utbildning till löneekonom i Stockholm har vi bedömt att den undervisande personalen har en stark sammanhållning och fungerar som ett lärarlag. Utbildningsanordnaren anlitar både egna anställda och inhyrda konsulter som ansvariga för de olika kurserna. Utbildningsledaren är ansvarig för det pedagogiska ledarskapet och den övergripande pedagogiska planeringen i utbildningen. Utbildningsledaren samlar löpande lärarna till lärarträffar och går igenom vad övriga kurser omfattar, för att undvika

glapp eller överlappning mellan kurser. Det här skapar goda förutsättningar för att säkerställa kursernas progression och tydlighet mot utbildningens mål.

Det lärande i det här exemplet är det pedagogiska ledarskapet. Att utbildningsledaren på ett tydligt sätt har det pedagogiska ledarskapet och ser till att alla utbildare får insyn i hur de olika kurserna är strukturerade och vad de innehåller skapar goda förutsättningar för en ämnesmässig röd tråd i utbildningen.

Undervisningen är väl anknuten till arbetslivets verklighet

I en utbildning till automation och robotingenjör i Jönköping genomförs lärandet med en fördömlig blandning av teori och praktik. Repetition och färdighetsträning sker kontinuerligt i undervisningen eftersom de studerande befinner sig i lokalerna med teknisk utrustning samtidigt som de ges teoretiska genomgångar och instruktioner. Utbildningsledaren – tillika huvudlärare – är utbildad automationstekniker och har lång erfarenhet som verksam inom branschen. Undervisningen bygger på att utmana de studerande till att hela tiden tänka på hur det är ute på arbetsplatser. Undervisningen ska vara så lik en verklig arbetssituation som möjligt. Med ett uttalat mål att undervisningen ska vara verklighetsanpassad, förbereds de studerande väl inför arbetet efter utbildningen och också inför utbildningens LIA.

Fördömligt samarbete med arbetslivet

I en utbildning till musikmakare/songwriter i Örnsköldsvik har vi sett att utbildningsanordnaren har ett mycket stort kontaktnät inom branschen. Arbetslivet är väl knutet till utbildningen och både anordnaren och ledningsgruppen är väl uppdaterade på vad som händer i denna bransch som ständigt utvecklas.

Mycket namnkunniga och framgångsrika producenter, artister och låtskrivare – både nationella och internationella – kommer till Örnsköldsvik för att föreläsa och för att ge de studerande uppgifter i kursen ”musikproduktion”. Kursen är på 120 Yh-poäng och löper genom hela utbildningen. Ett exempel är att en artist kommer till skolan och ber de studerande att producera en låt, som artisten sedan ska använda i något sammanhang. De studerande arbetar ensamma, eller i mindre grupper, för att producera sitt bidrag. Producering sker i de studerandes individuella inspelningsstudios, som de studerande förfogar över och som är utrustade med dator, högtalare, mikrofon för inspelning, keyboard och ljudkort.

Fördömligt distansupplägg har lett till hög kvalitet i lärandet

I en distansutbildning i Nyköping till elkonstruktör har vi sett att utbildningens distansupplägg är fördömligt både vad gäller struktur och lärande. Via skolans lärplattform kan utbildarna, anordnaren och ledningsgruppen följa de studerande. I lärplattformen går det att se hur aktiva de studerande är, vilka moment de har genomfört och vilka moment de har kvar.

För att de studerande ska få en social kontext trots distansupplägget, delas de in i mindre grupper baserat på geografi, för att de ska ha större möjlighet till att träffas fysiskt. Syftet med detta är att skapa ett socialt sammanhang inom gruppen och i utbildningen. De studerande upplever att det fungerar väl och att det är positivt att kunna träffas och få hjälp från de övriga studerande.

2.3.4 Distansutbildningar

Under 2019 har myndigheten kvalitetsgranskat 22 utbildningar som bedrivs på distans. Utbildningarna har närträffar vilket innebär att de studerande träffas fysiskt några eller flera gånger under utbildningens gång. Ofta hålls närträffarna i anordnarens lokaler på den ort där skolan ligger.

När vi granskar lärandet i distansutbildningar tittar vi på tre aspekter, som är specifika för distansutbildningar. För det första tittar vi på om distansinslagen genomförs med

genomtänkta distanspedagogiska metoder. För det andra om distansinslagen genomförs med en tillräcklig grad av interaktion mellan undervisande personal och studerande. För det tredje om distansinslagen genomförs i en social kontext med möjlighet till respons och samarbete mellan de studerande.

Sedan tidigare vet vi att hög kvalitet och låg andel studieavbrott är förknippat med hög grad av återkoppling mellan skola och studerande, metoder för kamratrespons och användande av moderna distanspedagogiska metoder.⁶

I hälften av de kvalitetsgranskade distansutbildningarna har vi bedömt att lärandet fungerar bra på de tre punkterna. De har väl genomtänkta distanspedagogiska metoder, tillräcklig grad av interaktion mellan utbildare och studerande och genomförs i en social kontext. I de övriga 11 utbildningarna har vi bedömt att det kan utvecklas på någon, eller alla tre aspekter som är specifika för lärandet i distansutbildningarna.

Övriga identifierade utvecklingsområden i distansutbildningarna liknar de områden som vi har identifierat i utbildningar som bedrivs som bundna till studieorten. I vissa distansutbildningar har vi bedömt att anordnaren ska utveckla kursernas innehåll och genomförande så att kurserna mynnar ut i heltidsstudier, vilket är ett utvecklingsområde som vi även har identifierat i bundna utbildningar med få lärarledda timmar.

2.3.5 Utvecklingsområden inom lärande

Även om en utbildning överlag fungerar mycket bra brukar det ofta finnas något område som kan utvecklas. Inom organisation och lärande i utbildningen har vi under året identifierat vissa utvecklingsområden. Flera av dessa utvecklingsområden känner vi igen från tidigare år.

I vissa utbildningar behöver studietakten ses över

Den pedagogiska planeringen är en aspekt i vår granskning av huruvida utbildningens innehåll och genomförande motsvarar utbildningens studietakt. I samband med granskningarna följer vi alltid upp hur många timmar som de studerande i genomsnitt lägger på sina studier. I den uppföljningen räknar vi studier som föreläsningar, lektioner, gruppuppgifter, hemuppgifter med mera. I vår intervju med utbildningsanordnaren och utbildningsledare diskuterar vi sedan de studerandes svar i förhållande till den pedagogiska planeringen. Vad är det tänkt att de studerande ska göra på de timmar som de inte är schemalagda för lektioner på skolan? Det gäller att det finns en tydlig planering, att kursernas omfattning och genomförande är väl avvägt i förhållande till deras respektive innehåll och mål och att det motsvarar utbildningens studietakt.

I 19 av 97 kvalitetsgranskade utbildningar har vi bedömt att utbildningens innehåll och mål inte fullt ut motsvarar utbildningens studietakt. De studerande på dessa utbildningar har i granskningen uppgett att de inte lägger ner så mycket tid som utbildningstakten är tänkt att vara, men klarar ändå av kursens mål med godkända betyg. När heltidsstudier motsvarar 40 timmar per vecka, men flera studerande klarar av det på 20, så motsvarar inte kursernas innehåll och genomförande utbildningens studietakt. Detta har vi sett även i andra utbildningar tidigare år. Vissa anordnare behöver därför se över hur de kan utveckla kursernas innehåll och genomförande så att det motsvarar utbildningens studietakt. Eller analysera om utbildningen fortsatt ska ha den längden eller studietakten.

I vissa utbildningar behöver administrationen stärkas

I de fördjupade kvalitetsgranskningarna gör vi alltid ett utdrag ur myndighetens system för studiedokumentation. Vi tittar på huruvida de betyg – i de kurser som är avslutade – är inrapporterade och fastställda i myndighetens system för studiedokumentation. Enligt

⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan. (2016). *Översyn av distansutbildningar inom yrkeshögskolan*.

myndighetens föreskrifter om studiedokumentation (MYHFS 2016:8) ska betygsättning ske senast fyra veckor efter avslutad kurs.

I 17 av 97 kvalitetsgranskade utbildningar har vi 2019 bedömt att anordnaren behöver utveckla sina administrativa rutiner. I flera av dessa utbildningar handlar det om att betyg inte har varit inrapporterade och fastställda i samband med kvalitetsgranskningen.

2.4 Lärande i arbete

I detta avsnitt presenterar vi våra iakttagelser 2019 inom granskningsområdet "LIA". Under LIA får de studerande känna på sin kommande yrkesroll redan under studietiden. Det innebär att de har erfarenhet och kan mycket om sitt yrke redan när de tar examen.

Vår kvalitetsgranskning av LIA i utbildningarna utgår från tre kvalitetskriterier (bilaga 3). Kriterierna beskriver idealtillståndet och i granskningarna bedömer vi hur väl en utbildning lever upp till idealtillståndet. Utifrån de tre kriterierna ska LIA vara en väl fungerande del av utbildningen, anordnaren ska ha god samverkan med LIA-platserna och de som anlitas som LIA-handledare ska ha rätt kompetens.

2.4.1 LIA är en väl integrerad del av utbildningarna

I årets kvalitetsgranskade utbildningar har vi bedömt att LIA-kurserna överlag är en väl integrerad del av utbildningarna (3,1). I vissa utbildningar handlar det om att kurserna före LIA ger de studerande de kunskaper, kompetenser och färdigheter som krävs för att de ska kunna tillgodogöra sig LIA på ett bra sätt. De studerande får på så vis bekräftat att de kurser de har läst inför LIA hänger ihop på ett tydligt sätt som gynnar deras lärande.

Att LIA är förlagd till lämpliga tidsperioder är ytterligare en viktig aspekt när vi bedömer huruvida LIA är en väl integrerad del av utbildningarna. I vissa utbildningar har vi sett att anordnaren på ett föredömligt sätt samtalar med andra anordnare som bedriver liknande utbildning, för att planera så att de båda utbildningarnas LIA-perioder förläggs vid olika tidpunkter.

2.4.2 LIA höjer de studerandes tilltro till sin egen kompetens

I de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi bedömt att de studerandes tilltro till sin egen kompetens och förmåga att arbeta inom yrkesområdet har utvecklats positivt under LIA. För att ta reda på detta ställer vi frågan till de studerande i vår studerandeenkät, i vår intervju med studerandegruppen och även till den undervisande personalen.

Detta är i linje med det som vi har sett i de kvalitetsgranskade utbildningarna från tidigare år. LIA höjer de studerandes tilltro till sin egen kompetens och deras förmåga att arbeta inom yrkesområdet.

2.4.3 Goda exempel i lärande i arbete

I flera av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet "LIA". En utbildning kan ha goda exempel inom ett eller flera av de tre kvalitetskriterier som berör just utbildningsanordnarnas arbete med LIA.

Flexibelt utbildningsupplägg när allt lärande bedrivs som LIA

I Leksand finns en utbildning till tapetserare, som vi kvalitetsgranskade 2019. Utbildningen ingår i yrkeshögskolan som "smalt yrke" enligt förordning (2009:130) om yrkeshögskolan. All undervisning i utbildningen är i princip förlagd till LIA-arbetsplatsen. Utbildningen omfattar 500 YH-poäng, varav 400 YH-poäng utgörs av LIA och ytterligare 50 YH-poäng är arbetsplatsförlagt i form av ett examensarbete. Upplägget ställer höga krav på att anordnaren säkerställer kvaliteten på LIA-arbetsplatserna och handledarna.

Utbildningsanordnaren arbetar därför redan före utbildningens start med att hitta och matcha handledare med de studerande.

Det lärande i detta exempel handlar om att anordnaren på ett tydligt sätt har anpassat utbildningens upplägg så att det passar för utbildningens innehåll. I detta fall är resultatet en utbildning som bedrivs med i stort sett bara LIA – undervisningen är LIA.

Handledare utbyter erfarenheter på fysisk träff

I en tandsköterskeutbildning i Umeå säkerställer anordnaren på ett föredömligt sätt att de som anlitas för LIA-handledning förbereds för sitt uppdrag. Två gånger per år arrangerar anordnaren en heldagsutbildning för handledarna i skolans lokaler i Umeå. Utbildningen är skraddarsydd efter sitt syfte och utgår därför från det specifika i att handleda just tandsköterskestuderande. På handledarutbildningen får handledarna information om yrkeshögskolan och om LIA-kursernas roll i tandsköterskeutbildningen. Därutöver får de utbildning i hur man på bästa sätt coachar och handleder studerande.

Handledarutbildningen är mycket populär. Flera handledare som tar emot studerande för LIA år efter år vill komma tillbaka och gå utbildningen igen. Även om innehållet i handledarutbildningen är relativt samma varje år ser handledarna ett stort värde i att träffa varandra för att utbyta erfarenheter och för att skapa kontakter med andra handledare.

Föredömlig tilldelning av LIA-platser mellan studerande och LIA-företag

I en utbildning till e-commerce manager i Göteborg anordnar utbildningsanordnaren varje höst en näringslivsdag för alla på skolan. Det uppskattas både av de studerande och arbetslivsrepresentanterna och på det senaste tillfället deltog ett 60-tal företag. Varje företag får ett par minuter till att sälja in de LIA-platser de kan erbjuda. Platserna fördelas sedan under dagen. De LIA-platser som inte fördelas läggs upp i en platsbank på skolans lärportal.

Näringslivsdagen är ett vinnande koncept för både studerande och företag. Att dagen ger de studerande möjlighet att träffa företrädare för LIA-platser underlättar deras sökande av LIA-plats. Inte minst för att de studerande får se vilka platser som finns och att de utifrån det kan välja beroende av vilken inriktning som de är intresserade av. Dagen gör det även möjligt för företagen att träffa de som ska tillbringa tid i deras verksamheter.

2.4.4 Utvecklingsområden inom lärande i arbete

Inom detta granskningsområde, som handlar om LIA, har vi under året identifierat vissa utvecklingsområden. Merparten av nedan beskrivna utvecklingsområden känner vi igen från utbildningar som vi har kvalitetsgranskat tidigare år.

Vissa anordnare bör ställa tydligare kompetenskrav på LIA-handledarna

I 14 av 97 av de kvalitetsgranskade utbildningarna har vi bedömt att anordnaren behöver ställa tydligare kompetenskrav på LIA-handledarna och ha rutiner för att säkerställa att de uppfylls. Detta har även varit ett identifierat utvecklingsområde i vissa av de kvalitetsgranskade utbildningarna mellan 2017 och 2018.

I de utbildningar där vi 2019 har bedömt att anordnarna gör detta på ett föredömligt sätt har vi bland annat sett att utbildningsplanen, under rubriken "anskaffning och kvalitetssäkring av LIA-platser", har tydliga kriterier för handledare och rutiner för att säkerställa detta. Exempelvis hade en anordnare krav på att handledaren skulle ha gått anordnarens handledarutbildning, ha erfarenhet av yrket och vara pedagogiskt lämplig. Anordnaren kontrollerade sedan att dessa kriterier uppfylldes i den första kontakten mellan LIA-platsen och anordnaren.

Fler anordnare borde efterfråga LIA-platsernas synpunkter på utbildningen

I flera av de kvalitetsgranskade utbildningarna 2019 har vi bedömt att anordnaren bör efterfråga LIA-platsernas synpunkter på hur väl utbildningen svarar mot arbetslivets kompetensbehov. I granskningarna skickar vi alltid en enkät till LIA-handledarna och frågar om de har blivit tillfrågade av skolan om hur de ser på utbildningen. I vår intervju med utbildningsanordnaren och utbildningsledaren diskuterar vi sedan handledarnas svar på den enkäten. I de fall som vi har bedömt att anordnaren behöver utveckla detta handlar det om att det tidigare inte har varit en del i anordnarens kvalitetsarbete. Av årets 97 granskade utbildningar bedömde vi att 28 borde utveckla arbetet och framöver efterfråga LIA-platsernas synpunkter. En bra kommunikation mellan utbildningsanordnare och de som erbjuder LIA-platserna är önskvärt för att utbildningens innehåll löpande ska kunna utvecklas utifrån arbetslivets kompetensbehov.

2.5 Kvalitets- och värdegrundsarbete

I detta avsnitt presenterar vi våra iakttagelser 2019 inom granskningsområdet "kvalitets- och värdegrundsarbete". Anordnarens eget kvalitetsarbete ska vara tydligt formulerat och transparent. Det ska omfatta utbildningens alla delar och genomföras i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring. Kvalitetsarbetet ska vara utformat för att både åtgärda brister och leda till ständig förbättring.

Vår kvalitetsgranskning av en anordnarens eget kvalitets- och värdegrundsarbete utgår från två kvalitetskriterier (bilaga 3). Utifrån de två kriterierna ska det finnas ett väl fungerande system för kvalitetsarbete och anordnaren ska arbeta efter en värdegrund som utgår från jämställdhet, mångfald och likabehandling.

2.5.1 I de flesta utbildningarna finns en tydlig beskrivning av kvalitetsarbetet

I de flesta av de kvalitetsgranskade utbildningarna 2019 finns en tydlig beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet, som omfattar utbildningens alla delar och som är lätt tillgänglig för alla berörda. Detta är i linje med det som vi såg i de granskade utbildningarna 2018. Även då hade de flesta utbildningarna en tydlig beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet.

I utbildningsplanerna finns en sammanfattning av huvuddragen i en enskild utbildnings kvalitetsarbete. I flera utbildningar är det systematiska kvalitetsarbetet dessutom mer utförligt beskrivet i en fastställd kvalitetshandbok. Det finns utbildningsanordnare som har bearbetat innehållet i kvalitetshandboken ytterligare. Vissa har exempelvis tagit fram underlag som riktar sig till de studerande, där det framgår hur de studerande är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Att anordnare tar fram beskrivningar av kvalitetsarbetet som är anpassade för den specifika målgruppen kan vara fruktbart. Detta eftersom *alla* delar i en omfattande kvalitetshandbok inte berör *alla* parter i utbildningen såsom studerande och utbildare.

2.5.2 Merparten av anordnarna har en dokumenterad värdegrund

De flesta utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har en dokumenterad värdegrund som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen. Det såg vi även i de granskade utbildningarna 2018.

Anordnarnas värdegrund är ofta paketerad i form av en likabehandlingsplan. Även om anordnaren har valt att kalla sin dokumenterade värdegrund för "likabehandlingsplan" är det viktigt att den utgår från de tre perspektiven mångfald, likabehandling och jämställdhet och inte bara likabehandling.

Likabehandlingsplanen innehåller ofta målsättningar i arbetet för att ingen studerande ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling. De flesta likabehandlingsplanerna innehåller också rutiner om detta ändå skulle ske.

2.5.3 Goda exempel i utbildningsanordnarnas eget kvalitetsarbete

I flera av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2019 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet "kvalitets- och värdegrundsarbete". Inom detta område finns som tidigare har nämnts två kvalitetskriterier där det ena belyser anordnarens eget kvalitetsarbete och det andra värdegrundsarbetet.

Omfattande systematiskt kvalitetsarbete med fokus på ständiga förbättringar

I Båstad, i en utbildning till operativ ledare med inriktning revenue management, bedriver anordnaren ett omfattande och detaljerat systematiskt kvalitetsarbete. Det finns en tydlig beskrivning av kvalitetsarbetet med mätbara mål som ska följas upp. Dokumentet beskriver även hur uppföljningen av målen ska ske, exempelvis genom diskussioner i ledningsgruppen eller genom enkäter. Tillsammans omfattar kvalitetsarbetet hela utbildningen, inklusive ledningsgruppens arbete och LIA.

Varje kurs följs upp i form av en kursutvärdering som både ledningsgruppen och lärarna får ta del av. De studerande har även klassträffar i samband med närträffarna där utbildningsledaren deltar under delar av mötet och lämnar de studerande för egna diskussioner under resten av klassträffen. I presentationerna av kursutvärderingarna skickar anordnaren med en analys av såväl styrkor som utvecklingsområden utifrån svar på enkäterna. Arbetet med kursutvärderingarna dokumenteras utförligt genom protokollen från de ledningsgruppsmöten där de presenteras.

Utvärderingar och utbildningens resultat analyseras av både anordnare och ledningsgrupp och tillsammans tar de fram konkreta åtgärder. Anordnaren dokumenterar även dessa analyser och beslut noggrant och de följs även upp i kvalitetsarbetet för att se ifall åtgärderna får önskad effekt. Anordnaren involverar de studerande i kvalitetsarbetet och följer upp till vilken grad de kompetensförsörjer arbetslivet efter utbildningen.

Ändrade förkunskapskrav ledde till att andelen kvinnliga studerande ökade

En utbildningsanordnare i Göteborg, i en utbildning till bygg- och anläggningsingenjör, ändrade förkunskapskraven och ökade på så sätt andelen kvinnliga studerande i utbildningen. När utbildningen började 2016 startade 0 kvinnor och 20 män utbildningen. Året därpå ställdes utbildningsomgången in. Inför utbildningsstarten 2018 valde utbildningens ledningsgrupp och anordnare att ändra förkunskapskraven – de tog bort kravet på minst 18 månaders relevant yrkeserfarenhet. I nästa utbildningsomgång 2018 startade 10 kvinnor och 12 män utbildningen. Och i utbildningsomgången därefter startade 6 kvinnor och 16 män utbildningen.

Det lärande i detta exempel handlar om att anordnaren, tillsammans med branschen – genom ledningsgruppen – vågade att ta bort kravet på tidigare yrkeserfarenhet. De gjorde i stället om utbildningen i grunden. De kunskaper, färdigheter och kompetenser som yrkeserfarenheten innebar tillgodogör numera de studerande sig under utbildningens gång. Utöver att ta bort kravet på yrkeserfarenhet erbjuder anordnaren även behörighetsgivande förutbildning i gymnasiekurserna "husbyggnad 1" och "anläggning 1". En av dessa två kurser är förkunskapskrav till utbildningen.

Utbildningar inom yrkeshögskolan ska bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.⁷ Könsbundna utbildnings- och yrkesval inom yrkeshögskolan ska förstås mot bakgrund av könsfördelningen i gymnasieskolans program, bara 4 av 18 nationella gymnasieprogram hade 2018 en jämn könsfördelning.⁸ Med jämn könsfördelning menar vi en fördelning om 40–60 procent av vardera kön. Utbildningar som har kurser från mansdominerade gymnasieprogram som förkunskapskrav, kan bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval genom att erbjuda behörighetsgivande förutbildning. I utbildningen till bygg- och anläggningsingenjör i Göteborg var det just det

⁷ Lag (2009:128) om yrkeshögskolan.

⁸ Statistiska Centralbyrån. 2018. *På tal om kvinnor och män*. s. 39.

tillsammans med borttagandet av kravet på yrkeserfarenhet, som ledde till att andelen kvinnliga studerande ökade.

Välutvecklat kvalitetsarbete

I en distansutbildning till manusförfattare i Sunne bedrivs ett välfungerande kvalitetsarbete. Kvalitetsarbetet i denna utbildning är lärande för att det är systematiskt och för det genomförs i återkommande faser av planering, genomförande, uppföljning och åtgärder.

Utöver undervisningen via distanspedagogiska metoder anordnas närträffar under utbildningens gång. Efter varje avslutad närträff gör anordnaren en utvärdering av både undervisning och arbetsmiljö. Efter varje avslutad kurs genomförs muntliga och skriftliga utvärderingar av både lärare och studerande. Uppgifter från uppföljning och utvärdering analyseras och ligger i sin tur till grund för ständiga förbättringar.

Utbildningsanordnaren genomför en utvärdering bland LIA-företagen en gång per år. Ledningsgrupp och andra intressenter genomför även utvärderingar av hur de studerandes kompetenser överensstämmer med branschens kompetensbehov. Resultatet av utvärderingarna presenteras för de studerande. Att de studerande får återrapportering på utvärderingarna leder till en ökad förståelse för varför vissa synpunkter leder till åtgärder, medan andra inte gör det.

Värdegrundsfrågor är också en viktig del av utbildningen. Vid närträffarna deltar de studerande i diskussioner, föreläsningar och workshops kring frågor som rör värdegrund och mångfald.

2.5.4 Utvecklingsområden inom anordnarnas kvalitets- och värdegrundsarbete

Inom detta granskningsområde, som handlar om utbildningsanordnarnas kvalitets- och värdegrundsarbete, har vi under året identifierat vissa utvecklingsområden. Flera av dessa utvecklingsområden känner vi igen från tidigare år och därmed tidigare genomförda kvalitetsgranskningar.

Resultat- och effektuppföljning av utbildningen bör ingå i kvalitetsarbetet

De granskade utbildningarna 2019 bedriver någon typ av kvalitetsarbete. På samma sätt som förra året ser vi i år att det i de flesta granskade utbildningarna finns en beskrivning av kvalitetsarbetet som är lättillgänglig för alla berörda i utbildningen. De flesta anordnars kvalitetsarbete utgår från kursutvärderingar. Resultat från kursutvärderingar diskuteras och leder i flera fall till konkreta förändringar. Men i 42 av 97 utbildningar har vi bedömt att anordnarnas kvalitetsarbete bör breddas genom att ta in en uppföljning av utbildningens genomströmning och resultat.⁹

I vissa av dessa 42 utbildningar handlar det om att vi har sett att utbildningens resultat och effekt inte finns med i utbildningens beskrivna kvalitetscykel. I andra utbildningar handlar det om att vi har sett att utbildningens resultat och effekt inte diskuteras på ledningsgruppens möten i det ordinarie kvalitetsarbetet.

Även i de utbildningar som vi granskade förra året såg vi att flera behövde ta in underlag från resultat- och effektuppföljning i sitt ordinarie kvalitetsarbete. Underlaget är redan lättillgängligt för både anordnare och ledningsgrupp. Detta eftersom utbildningsanordnaren rekviderar för de studerande som är inskrivna på utbildningen. Och för att anordnaren sex månader efter examen undersöker de examinerades huvudsakliga sysselsättning och relevansen i verksamhetsområdet.

Resultat- och effektuppföljning bör bestå av sex delar:

⁹ Med genomströmning och resultat menar vi hur många studerande som påbörjar utbildningen, hur stor andel som genomför utbildningen till utbildningens slut, hur stor andel som tar examen och hur stor andel som hamnar helt, eller till största delen i rätt jobb.

- Antal beviljade utbildningsplatser
- Studerande vid utbildningens start
- Studerande vid utbildningens slut
- Avslut med examen
- Examinerade i jobb
- Examinerade, helt eller till största delen, i "rätt" jobb

Även antalet sökande och antalet behöriga till utbildningen är viktiga uppgifter att känna till i analysen av utbildningens resultat och effekt.

Många anordnare saknar strategi för att bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval

Utbildningar inom yrkeshögskolan ska bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.¹⁰ Därför lyfter vi alltid frågan på våra granskningsbesök om hur anordnaren och ledningsgruppen arbetar för att främja jämställdhet mellan könen och för att bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval. Av årets 97 granskade utbildningar har vi bedömt att 46 behöver utveckla detta arbete.

Under våra intervjuer med utbildningsanordnaren och ledningsgruppen använder vi ibland statistiska centralbyråns yrkesstatistik som diskussionsunderlag i frågan om könsbundna utbildnings- och yrkesval. Exempelvis, inom yrkesrollen tandsköterska är könsfördelningen 99 procent kvinnor och 1 procent män. Om könsfördelningen i en tandköterskeutbildning är 29 kvinnor och 1 man har utredarna en diskussion med anordnarna i intervjun på granskningsbesöket. Vi vill ta reda på hur ledningsgruppen och anordnaren resonerar om den ojämna könsfördelningen bland studerande i förhållande till branschen och om de har gjort insatser för att bidra till att förändra det.

Många anordnare tycker att det är svårt att bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval. Det har framkommit på flera av de granskningsbesök som vi har gjort under året. Vi vill understryka att ingen anordnare förväntas göra allt, eller kan göra allt. Men alla kan göra något. Och det är viktigt att även ledningsgruppen är involverad i arbetet med att främja jämställdhet och bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

En strategi för arbetet mot könsbundna utbildnings- och yrkesval kan innehålla både visionära och mätbara mål. Det viktiga är att det är möjligt att utvärdera och revidera strategin i det fall som den inte leder till det som var avsett.

¹⁰ Lag (2009:128) om yrkeshögskolan.

3 Uppföljande kvalitetsgranskning 2019

I detta kapitel presenterar vi våra iakttagelser från de uppföljande kvalitetsgranskningarna 2019.

3.1 Metod för uppföljande kvalitetsgranskning

Myndigheten har tagit fram en metod för uppföljande kvalitetsgranskning. Under 2019 har vi gjort uppföljande kvalitetsgranskning på ett urval av utbildningar som hade fördjupad kvalitetsgranskning mellan 2016 och 2018. Med metoden bedömer vi om anordnaren har gjort insatser inom de utvecklingsområden som vi pekade ut i den fördjupade kvalitetsgranskningen.

Den uppföljande kvalitetsgranskningen ska ge stöd till anordnarna i deras arbete med att utveckla utbildningarnas kvalitet. Resultaten av de uppföljande kvalitetsgranskningarna ska även vara ett av flera underlag när myndigheten bedömer om en utbildning får förnyat statligt stöd.

Beslutet efter en uppföljande kvalitetsgranskning slår fast i vilken utsträckning som anordnaren och ledningsgruppen har arbetat med utbildningens kvalitet inom de identifierade utvecklingsområdena och om det finns områden som anordnaren fortsatt behöver arbeta särskilt med för att förbättra kvaliteten på utbildningen. Beslutet motiveras med en samlad bedömning.

3.1.1 Under 2019 har 40 uppföljande kvalitetsgranskningar genomförts

Vi startade året med ett pilotprojekt och gjorde uppföljande kvalitetsgranskning på sex utbildningar som hade haft fördjupad kvalitetsgranskning mellan 2016 och 2018. Därefter utvärderade och förbättrade vi metoden. Sedan gjorde vi ytterligare 34 uppföljande kvalitetsgranskningar på utbildningar som hade haft fördjupad kvalitetsgranskning mellan 2016 och 2018. Alla 40 utbildningar som valdes ut var i fas för en eventuell ansökan om att få starta fler utbildningsomgångar från 2020 och framåt.

3.1.2 Metoden bygger på skriftliga svar

Uppföljande kvalitetsgranskning genomförs alltid av *en* utredare, till skillnad från fördjupad kvalitetsgranskning där vi alltid är två. Processen börjar med att utredaren sammanställer myndighetens och ledningsgruppens identifierade förbättringsområden från de fyra områdena ledningsgruppens arbete, lärande, LIA och kvalitets- och värdegrundsarbete från den fördjupade kvalitetsgranskningen. Därutöver gör utredaren ett diagram över utbildningens genomströmning och resultat. Utredaren skickar detta underlag till utbildningsanordnaren, som sedan skriftligt får svara på hur de har arbetat med att utveckla utbildningens kvalitet på dessa fem punkter. Anordnaren har även fått svara på hur de har arbetat med den rapport som följde av den fördjupade kvalitetsgranskningen. Utredaren kompletterar anordnarens skriftliga svar med telefonintervjuer med utbildningsledaren och med studeranderepresentanten. Utredaren tar också del av ledningsgruppens protokoll från det senaste året.

Anordnarens skriftliga svar, underlag från intervjuerna och annan kompletterande information dokumenterar utredaren sedan i ett underlag för beslut. Därefter fattar myndigheten ett beslut om huruvida anordnaren och ledningsgruppen har arbetat med utbildningens kvalitet på ett sätt som har stärkt den eller inte och om anordnaren behöver fortsätta att arbeta vidare med vissa av de identifierade förbättringsområdena. Beslutet innehåller också en sammanfattande bedömning.

3.2 Antal utvecklingsområden har minskat efter uppföljande kvalitetsgranskning

Utbildningarna som har haft uppföljande kvalitetsgranskning 2019 hade tillsammans efter den fördjupade kvalitetsgranskningen 124 förbättringsområden. Av de 40 utbildningarna som har haft uppföljande kvalitetsgranskning var det 34 som hade identifierade utvecklingsområden i den fördjupade kvalitetsgranskningen. Efter att de uppföljande kvalitetsgranskningarna beslutats så har utbildningarna tillsammans 48 förbättringsområden. Det innebär en total minskning av förbättringsområden med 61 procent.

Av de 40 uppföljande kvalitetsgranskningarna har 9 utbildningar arbetat med de identifierade utvecklingsområdena till den grad att de i den uppföljande kvalitetsgranskningen inte längre är ett utvecklingsområde. Med andra ord har dessa nio utbildningar inga utvecklingsområden efter den uppföljande kvalitetsgranskningen.

3.2.1 Vissa områden som har förbättrats särskilt väl sedan den uppföljande kvalitetsgranskningen

I 7 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att anordnarna behöver arbeta vidare med rekrytering av representanter från arbetslivet. Vi har i uppföljande kvalitetsgranskningen bedömt att fem av utbildningarna har arbetat med området till den grad att de inte längre är ett förbättringsområde. Anordnarna har rekryterat nya arbetslivsrepresentanter till ledningsgruppen och också breddat ledningsgruppen.

I 5 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att strukturen och samverkan mellan lärarna i utbildningen behöver stärkas. I den uppföljande kvalitetsgranskningen har vi sett att alla dessa fem utbildningar har arbetat med kvaliteten på ett sådant sätt att vi bedömt att det inte längre är ett förbättringsområde. Det handlar främst om att anordnarna har tagit fram rutiner för ett systematiskt överlämnande mellan lärarna och de olika kurserna.

I 6 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att dialogen mellan anordnaren och LIA-handledare behöver utvecklas. Det kan handla om dialogen mellan LIA-arbetsplatserna och utbildningsanordnaren och i vilken grad som LIA-handledarna förbereds för sitt uppdrag före LIA. I den uppföljande kvalitetsgranskningen har vi bedömt att 5 av de 6 utbildningarna har arbetat med att utveckla kvaliteten på området till den grad att vi inte längre bedömer att det är ett förbättringsområde.

3.2.2 Vissa områden som fortfarande behöver utvecklas efter uppföljande kvalitetsgranskning

Efter den uppföljande kvalitetsgranskningen har 25 utbildningar fortfarande förbättringsområden att arbeta med. De flesta av dem har kvar utvecklingsområden från den fördjupade kvalitetsgranskningen medan vi i några utbildningar har identifierat nya förbättringsområden efter den uppföljande kvalitetsgranskningen.

I 5 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att närvaron vid ledningsgruppens möten behöver öka. Efter den uppföljande kvalitetsgranskningen är det fortfarande ett område som behöver utvecklas i dessa fem utbildningar. Samtidigt har anordnarna tagit initiativ till att förbättra närvaron vid ledningsgruppens möten. Men vi har bedömt att anordnarna i dessa fall fortsatt behöver göra insatser för att öka arbetslivsrepresentanternas närvaro.

I 10 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas. Det kan handla om att det är svårt att följa utbildningens utveckling i ledningsgruppens protokoll eller att dokumentationen och utvärderingar av olika delar i utbildningen inte analyseras eller följs upp. I den uppföljande

kvalitetsgranskningen har vi bedömt att 8 av dessa 10 utbildningar fortfarande behöver arbeta med att utveckla utbildningens systematiska kvalitetsarbete.

I 9 av 40 utbildningar bedömde vi i den fördjupade kvalitetsgranskningen att anordnarna behöver arbeta med att utveckla formerna för återkoppling av utvärderingar och enkäter både till de studerande och ledningsgruppen. I den uppföljande kvalitetsgranskningen har vi bedömt att 6 av dessa 9 utbildningar fortfarande behöver utveckla detta arbete.

4 Anordnarnas synpunkter på fördjupad kvalitetsgranskning

Vi har skickat en enkät till de 98 utbildningsanordnare som har haft kvalitetsgranskning 2019. Av dessa har 76 svarat vilket ger en svarsfrekvens på 76 procent.

Enkäten består av sju frågor som finns i bilaga 4. Frågorna i enkäten handlar om användbarhet, bemötande och möjligheter till respons. Det har även funnits möjlighet till fritextsvar.

4.1 Överlag är anordnarna nöjda

Alla 76 utbildningsanordnare som har svarat på enkäten upplever att det har varit lätt att förstå instruktionerna inför kvalitetsgranskningen. Instruktionerna handlar dels om vår begäran om material, dels om information om hur granskningen genomförs.

De flesta anordnare upplever att granskningsprocessen är transparent och att det är lätt att förstå vad som ligger till grund för myndighetens bedömningar. Mer precist har 60 av 76 svarat 5–6 där 6 innebär "stämmer mycket väl".¹¹

Merparten av anordnarna tycker att utredarna var väl förberedda och pålästa inför granskningsbesöket. Frågan är ställd som ett påstående, "myndighetens utredare var väl förberedda och pålästa om utbildningen vid granskningsbesöket" och 67 av 76 har svarat 5–6 där 6 innebär "stämmer mycket väl".¹²

Av de 76 anordnarna upplever 51 att kvalitetsgranskningen har bidragit till att kvaliteten i utbildningen har höjts.¹³ Flera fritextsvar som har kommit in stärker denna bild, där flera anordnare menar att granskningen har bidragit som en motivator till fortsatt utvecklingsarbete. Därtill tycker 56 av 76 anordnare att myndighetens bedömning av utbildningens kvalitet stämmer överens med deras egen uppfattning.¹⁴ Trots att alla anordnare inte håller med om myndighetens bedömning upplever alla som har svarat på enkäten att de har fått möjlighet att bemöta de synpunkter som har kommit fram vid kvalitetsgranskningen – 76 av 76 anordnare svarade "ja" på frågan "har du fått möjlighet att bemöta de synpunkter som har kommit fram vid kvalitetsgranskningen?"

4.1.1 Vissa utvecklingsområden

I de fritextsvar som har kommit in har anordnarna gett förslag på vad myndigheten skulle kunna förbättra inom ramen för den fördjupade kvalitetsgranskningen. Alla 76 anordnare som har svarat på enkäten har dock inte lämnat fritextsvar. Några fritextsvar handlar om de underlag som anordnarna ska skicka in till myndigheten före vårt granskningsbesök. Någon tycker att allt underlag borde begäras ut vid ett tillfälle i stället för två, som det var 2019. Några få fritextsvar handlar om att tiden från att anordnaren skickar in underlag till de får slutlig rapport och beslut borde vara kortare.

Vi tar med oss dessa synpunkter till vår egen uppföljning och vårt systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete. Vi tar särskilt fasta på att 20 anordnare inte tycker att myndighetens bedömning av utbildningens kvalitet stämmer överens med deras egen

¹¹ Nio respondenter har svarat 4, fyra har svarat 3 och tre har svarat 2 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer mycket väl.

¹² Sju respondenter har svarat 4, en har svarat 3 och en har svarat 2 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer mycket väl.

¹³ Tolv respondenter har svarat 4, fem har svarat 3, tre har svarat 2 och tre respondenter har svarat 1, där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer mycket väl. Ytterligare två respondenter har svarat "ingen uppfattning".

¹⁴ Tolv respondenter har svarat 4, fem respondenter har svarat 3 och en har svarat 2, där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer mycket väl. Ytterligare en respondent har svarat "ingen uppfattning".

uppfattning. Vi hoppas att det diagnostiska självvärderingsverktyget kommer att ge en större inblick i de aspekter som vi bedömer en utbildnings kvalitet utifrån. Med det diagnostiska självvärderingsverktyget kan anordnarna arbeta med myndighetens tolv fastställda kvalitetskriterier kontinuerligt under utbildningens gång och därmed vara väl förberedda när det är dags för en fördjupad kvalitetsgranskning.

5 Metoden för kvalitetsgranskning utvecklas

I detta kapitel blickar vi framåt och beskriver hur vi kommer att utveckla våra metoder för kvalitetsgranskning under 2020. Nytt för 2019 är uppföljande kvalitetsgranskning, diagnostisk självvärdering och tematisk kvalitetsgranskning.

5.1 Diagnostisk självvärdering stödjer anordnarna i det systematiska kvalitetsarbetet

Under 2019 har myndigheten publicerat ett verktyg för anordnarnas eget arbete med att själva värdera kvaliteten i sina utbildningar.¹⁵ Vi kallar detta verktyg för diagnostisk självvärdering.

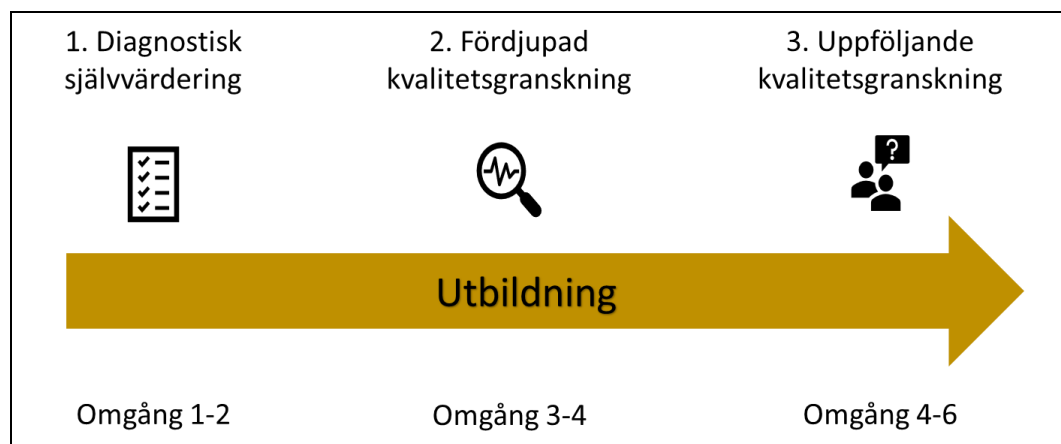
Verktyget ska underlätta och stödja utbildningsanordnarna i deras arbete med att uppnå hög kvalitet i utbildningen. Det riktar sig främst till utbildningar som har haft 1–2 omgångar, men kan självklart användas kontinuerligt under utbildningens gång. Det kan jämföras med den fördjupade kvalitetsgranskningen som genomförs på utbildningar som pågått i 3–4 omgångar och den uppföljande kvalitetsgranskningen som genomförs efter 4–6 studerandemgångar (figur 3).

De områden som ingår i diagnostisk självvärderingen är samma som ingår i den fördjupade kvalitetsgranskningen, det vill säga de tolv fastställda kvalitetskriterierna (bilaga 3).

Den diagnostiska självvärderingen är ett frivilligt verktyg som myndigheten erbjuder anordnarna att ladda ner och använda.¹⁶ Detta för att anordnarna ska kunna se vilka områden som behöver utvecklas och vilka områden som redan bedrivs på ett bra sätt i deras utbildning.

Vi kommer inte att begära in underlag från anordnarnas arbete med den diagnostiska självvärderingen. Däremot kommer vi i flera fall att ställa frågan i samband med fördjupad och uppföljande kvalitetsgranskning huruvida anordnarna har arbetat med verktyget och vad det i så fall har lett till.

Figur 3. Kvalitetsfrämjande insatser för utbildningar som befinner sig i olika stadier.

¹⁵ Den diagnostiska självvärderingen publicerades på myndighetens hemsida 2019-11-14.

¹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Diagnostisk självvärdering*.

5.2 Under 2019 har myndigheten infört tematisk kvalitetsgranskning

Under 2019 införde myndigheten tematisk kvalitetsgranskning, som är ett samlingsnamn för denna nya granskningsform.¹⁷ Den tematiska kvalitetsgranskningen utgår från ett särskilt tema, ofta en frågeställning. För varje tematisk granskning tar vi fram en metod, som är anpassad för att få underlag för att kunna svara på den övergripande frågeställningen. Exempelvis är intervjuer mest lämpligt för att svara på vissa frågor medan andra frågor besvaras bäst med statistik. Då tematisk kvalitetsgranskning har olika teman så använder vi oftast inte våra fastställda kvalitetskriterier. I stället tar vi fram kriterier eller andra relevanta bedömningsgrunder för det särskilda temat, allt för att kunna svara på den frågeställning som den tematiska kvalitetsgranskningen är tänkt att besvara.

Under 2019 genomförde vi en tematisk kvalitetsgranskning av anordnares arbete med validering mot den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk.¹⁸ Den tematiska kvalitetsgranskningen handlade om hur utbildningsanordnare arbetar med validering. För att göra denna tematiska kvalitetsgranskning tog vi fram fyra preliminära kvalitetskriterier, som beskriver idealtillståndet och som tillsammans täcker in alla aspekter av arbetet med validering. I urvalet av utbildningsanordnare finns bara studieförbund och folkhögskolor. De preliminära kvalitetskriterierna, såväl som den rapport som sammanfattar iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen, kan förhoppningsvis vara lärande även för anordnare inom yrkeshögskolan i deras arbete med validering.

Resultatet av den tematiska kvalitetsgranskningen visar att anordnarna har en fungerande process för validering mot den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk. Samtidigt visar den tematiska kvalitetsgranskningen att anordnarnas kvalitetsarbete som är kopplat till valideringsprocessen bör flyttas och ingå i utbildningens ordinarie systematiska kvalitetsarbete.

Under 2020 kommer vi att göra ytterligare en tematisk kvalitetsgranskning. Den kommer att handla om resultat- och effektuppföljning i utbildningar inom yrkeshögskolan. Syftet med den tematiska kvalitetsgranskningen, liksom övriga tematiska kvalitetsgranskningar, är att vi ska få underlag och empiri för att kunna göra mer träffsäkra insatser både vad gäller kvalitetsfrämjade insatser och kvalitetsgranskning av utbildningar. Tematisk kvalitetsgranskning kommer därmed vara en viktig del av våra olika granskningsformer, ihop med de fördjupade och uppföljande kvalitetsgranskningarna.

5.3 Stödmaterial för arbetet med jämställd utbildning

Under 2020 kommer vi att ta fram ett stödmaterial till anordnarna för arbetet med att bidra till att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval. Under 2019 har vi sett att många utbildningsanordnare behöver arbeta mer med just den frågan. Samtidigt är utredarnas erfarenheter att flera anordnare upplever att det är svårt att arbeta med att bryta könsbundna utbildnings- och yrkesval. I synnerhet i utbildningar där könsfördelningen är väldigt ojämn.

Stödmaterialen kommer att innehålla information om regelverk, myndighetens definitioner av begrepp inom området och tips och exempel på hur anordnarna kan arbeta med frågorna i sina verksamheter. Att arbeta utifrån stödmaterialen kommer att vara frivilligt. Men vi hoppas att det kommer att underlätta anordnarnas arbete med att främja

¹⁷ Myndigheten har tidigare genomfört tematiska kvalitetsgranskningar, bland annat på området LIA. Det nya från och med 2019 är att den tematiska granskningsformen blir en del i myndighetens ordinarie linjeverksamhet.

¹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Resultat av tematisk kvalitetsgranskning av anordnares arbete med validering mot den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk 2019*.

jämställdhet mellan könen och arbetet med att bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

6 Litteraturförteckning

Lag (2009:128) om yrkeshögskolan.

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Resultat av tematisk kvalitetsgranskning av anordnares arbete med validering mot den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk 2019*. Elektronisk, tillgänglig: https://www.myh.se/Documents/Publikationer/Rapporter/2019/Granskningsrapport_tematisk_kvalitetsgranskning_av_anordnares_arbete_med_validering_slut.pdf

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Diagnostisk självvärdering*. Elektronisk, tillgänglig: <https://www.myh.se/Verksamhetsomraden/Yrkeshogskolan/For-utbildningsanordnare/Kvalitetsfragor/>

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2019). *Anvisningar för ansökan om att bedriva yrkeshögskoleutbildning*. Elektronisk, tillgänglig: https://www.myh.se/Documents/Publikationer/Informationsmaterial/Anvisningar_2019_v2.pdf

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2016). *Översyn av distansutbildningar inom yrkeshögskolan*. Elektronisk, tillgänglig: <https://www.myh.se/Publikationer/2016/Oversyn-av-distansutbildningar-inom-yrkeshogskolan/>

Bilaga 1: Fördjupade kvalitetsgranskningar

Utbildningsnamn	Utbildningsanordnare	Studiekommun
Agrotekniker	Västra Götalands Läns Landsting	Skara
Anläggningskonstruktör inriktning rör/mek	Karlstads kommun	Karlstad
Automation- och robotingenjör	Tekniska högskolan i Jönköping AB	Jönköping
Automations- och robotingenjör	Hermods AB	Göteborg
Automations- och robotingenjör	Hermods AB	Örebro
Automationsingenjör	Plushögskolan AB	Linköping
Automationsingenjör	Hässleholms kommun	Hässleholm
Barnspecialiserad undersköterska	Karlstads kommun	Karlstad
Barnspecialistundersköterska	Sundsvalls kommun	Sundsvall
Bygg- och anläggningsingenjör - produktion	Göteborgs kommun	Göteborg
Byggnadsingenjör - produktionsledning	Hässleholms kommun	Hässleholm
Byggnadsingenjör produktion Uppsala	Nackademin AB	Uppsala
Byggnadsingenjör rot	Nackademin AB	Solna
Destination management, incoming tourism	TEC Travel Education Centre AB	Stockholm
Digital business developer	Borås kommun	Borås
Digital content designer	Medieinstitutet i Sverige AB	Stockholm
Digital kommunikatör inom offentlig verksamhet	Jensen Education School AB	Stockholm
Digital marketing & sales analytics	IHM Business School AB	Malmö
Digital marketing & sales analytics	IHM Business School AB	Göteborg
Digital marketing & sales analytics	IHM Business School AB	Stockholm
Digital marknadsförare	Sälj & Marknadshögskolan i Sverige AB	Göteborg
Driftledare lantbruk	Östergötlands Läns Landsting	Linköping
Drifttekniker kraftvärmeproduktion	Folkuniversitetet stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Karlstad
E-commerce manager	IHM Business School AB	Göteborg
E-commerce manager	IHM Business School AB	Malmö

Elkonstruktör	Varbergs kommun	Varberg
Elkonstruktör	Nyköpings kommun	Nyköping
Elkonstruktör projektering	Nackademin AB	Solna
Elkraftingenjör	Nyköpings kommun	Nyköping
Elkraftingenjör- produktion, distribution och miljö	Arboga kommun	Arboga
Elkraftsingenjör	Nackademin AB	Solna
Elprojektör	Tekniska högskolan i Jönköping AB	Jönköping
Entreprenadingenjör - bygg och anläggning	Hässleholms kommun	Hässleholm
Fastighetsförvaltare	Newton Kompetensutveckling AB	Stockholm
Fastighetsingenjör	Fastighetsakademien Sverige AB	Göteborg
Fastighetstekniker 2	Medieinstitutet i Sverige AB	Stockholm
Hotel management	Stockholms kommun	Stockholm
Hälso- och vårdadministratör	Landskrona kommun	Landskrona
Inköp & supply management	NBI i Växjö AB	Luleå
Integrerad trafikflygarutbildning	BF Scandinavian Aviation Academy AB	Västerås
Internationell inköpare	Stockholms Internationella Handelsskola AB	Stockholm
Internationell inköpare inom textil/mode/funktion	Proteko – Produktionstekniskt centrum för tekoind.	Borås
Internationell resekonsult trac/iata	TEC Travel Education Centre AB	Norrköping
Ip grafisk produktion & form	Göteborgs kommun	Göteborg
Key account manager	TUC Sweden AB	Linköping
Konceptutvecklare event och besöksnäring	IHM Business School AB	Göteborg
Kvalificerad trädgårdsanläggare	Båstads kommun	Båstad
Livesändningsspecialist	Botkyrka kommun	Botkyrka
Lokförare	Ängelholms kommun	Ängelholm
Lokförare inriktning person, gods och infra	Bodens kommun	Boden
Löneekonom	Stockholms kommun	Stockholm
Manusförfattare	Alma Löv Museum AB	Sunne

Medicinsk massageterapeut	Bergqvists Massage & Friskvårdsutbildningar AB	Linköping
Medicinsk sekreterare	Göteborgs kommun	Göteborg
Medicinsk sekreterare	Folkuniversitetet Stiftelsen kursverksamheten vid Uppsala universitet	Falun
Medicinsk sekreterare	Skövde kommun	Skövde
Musikinstrumentmakare	Folkuniversitetet Stiftelsen kursverksamheten vid Stockholms universitet	Upplands Väsby
Musikmakarna/songwriters academy of Sweden	Mellansels Folkhögskola	Örnsköldsvik
Möbelrestaurerare	Folkuniversitetet Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Tibro
Möbelpetserare	Folkuniversitetet Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Tibro
Mönsterkonstruktör	Medborgarskolan Stockholmsregionen	Stockholm
Nordisk spårsvetsare	Västerdalarnas utbildningsförbund	Vansbro
Offentlig upphandlare	Stockholms Internationella Handelsskola AB	Stockholm
Offentlig upphandlare	Göteborgs kommun	Göteborg
Offentlig upphandlare/inköpare	TUC Sweden AB	Jönköping
Operativ digital kommunikator	Lidköpings kommun	Lidköping
Operativ ledare – inriktning revenue management	Båstads kommun	Båstad
Paralegal	Göteborgs kommun	Göteborg
Projektledare bredband	Edugrade AB	Hudiksvall
Psykiatrispecialiserad undersköterska/skötare/stödpedagog	Göteborgs kommun	Göteborg
Redovisningsekonom	ITERUM Verksamhets- och individutveckling AB	Stockholm
Servicetekniker elkraft	Åsbro Kursgård AB	Askersund
Skärgårdskapten	Klart Skepp Marinteknik AB	Danderyd
Socialpedagog med särskild kompetens inom kbt	Sverigehälsan AB	Halmstad
Specialistundersköterska inom kvalificerad sjukvård	Båstads kommun	Båstad

Specialistundersköterska mot barn och ungdomar	Kronobergs Läns Landsting	Växjö
Specialistundersköterska neuropsykiatri kompetens	YA Yrkeshögskola AB	Uppsala
Speditör/logistiker med miljöprofil	Stockholms Internationella Handelsskola AB	Stockholm
Speditör/logistiker med miljöprofil	Stockholms Internationella Handelsskola i Malmö AB	Malmö
Steriltekniker	Plushögskolan AB	Stockholm
Steriltekniker	YA Yrkeshögskola AB	Uppsala
Sti-ingenjör automation	Stiftelsen Stockholms tekniska institut	Stockholm
Storkökstekniker	Botkyrka kommun	Botkyrka
Strategisk inköpare/upphandlare	TUC Sweden AB	Linköping
Strategiskt inköp och upphandling	One Academy AB	Stockholm
Stödpedagog	Skövde kommun	Skövde
Stödpedagog	Landskrona kommun	Landskrona
Systemingenjör spårfordon	Västerås kommun	Västerås
Säkerhets- och trygghetskoordinator	Företagsuniversitetet AB	Stockholm
Tandsköterska	Kronobergs Läns Landsting	Växjö
Tandsköterska	Umeå kommun	Umeå
Tandsköterska	Plushögskolan AB	Karlstad
Tandsköterska	Nyköpings kommun	Nyköping
Tandsköterska	Folkuniversitetet Stiftelsen kursverksamheten vid Uppsala universitet	Uppsala
Tapetserare	Stiftelsen Hantverk & Utbildning	Leksand
Trac – diplomerad resekonst	Göteborgs kommun	Göteborg
Vatten- och miljötekniker	Stiftelsen Yrkeshögskolan Sverige	Sundsvall
Vårdadministratör – medicinsk sekreterare	Karlstads kommun	Karlstad

Bilaga 2: Uppföljande kvalitetsgranskningar

Utbildningsnamn	Anordnare	Kommun
Affärsinriktad redovisningsekonom	Plushögskolan AB	Linköping
Affärsinriktad redovisningsekonom	Plushögskolan AB	Göteborg
Barnspecialistundersköterska	Stockholms kommun	Stockholm
Business developer	Hyper Island Program AB	Stockholm
Bygglöshandläggare	Partille kommun, Vuxenutbildning	Partille
Byggprojektör bim	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
Design och konstglas	Nybro kommun	Nybro
Ekonomi- och redovisningskonsult	IHM Business School AB	Göteborg
Ekonomi- och redovisningskonsult	IHM Business School AB	Malmö
Event & project manager	Åre kommun	Åre
Fastighetsförvaltare	Medieinstitutet i Sverige AB	Stockholm
Frontend-utvecklare	Nackademin AB	Solna
Futuregames 3d grafiker	Changemaker Educations AB	Stockholm
Futuregames speldesigner	Changemaker Educations AB	Stockholm
Hud- och spaterapeut	Yrkeshögskolan för Hudvård och SPA i Stockholm AB	Stockholm
Hydraulsystemtekniker	Stiftelsen Institutet för tillämpad hydraulik	Örnsköldsvik
Internationell redovisningsekonom	Stockholms Internationella Handelsskola i Malmö AB	Malmö
Internationell speditör	Sigtuna kommun	Sigtuna
Internationell transportlogistik	Östsvenska Yrkeshögskolan AB	Norrköping
Kvalificerad verkstadstekniker – blått certifikat	Sandvikens kommun	Sandviken
Lönespecialist	Härryda kommun	Härryda
Medicinsk sekreterare	Plushögskolan AB	Gävle
Miljösamordnare byggnader	Kyh AB	Göteborg
Motion creative	Hyper Island Program AB	Stockholm
Redovisningsekonom	Hermods AB	Östersund
Redovisningsekonom med lönekompetens	Sundsvalls kommun	Sundsvall
Stödpedagog	Campus Nyköping	Nyköping

Tandsköterska	MedLearn AB	Kungsbacka
Tandsköterska	MedLearn AB	Södertälje
Tandsköterska	MedLearn AB	Halmstad
Trafiklärare	Klippans kommun	Klippan
Trafiklärare	Lerums kommun	Lerum
Trädgårdsmästare – förvaltning och utveckling av park och tätortsnära natur	Hermods AB	Ekerö
Trädgårdsmästare inom park/kulturlandskap inriktning arbetsledning	Hermods AB	Karlskrona
Unghästutbildare grundutbildning	Flyinge AB	Lund
Webbutvecklare inom e-handel	Medieinstitutet i Sverige AB	Göteborg
Verksamhetsledare/ samordnare inom social omsorg	Upplands-Bro kommun	Upplands-Bro
Vildmark & äventyrsguide	Åre kommun	Åre
Vvs-ingenjör	Nyköpings kommun	Nyköping
Vårdadministratör	Haninge kommun	Haninge

Bilaga 3: Kvalitetskriterier

Ledningsgruppens ledamöter har god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet

Ledningsgruppens arbetslivsrepresentanter företräder det arbetsliv som berörs av utbildningen. Ledamöternas kunskap omfattar både yrkesområdet och de krav som ställs på yrkesrollen.

Ledningsgruppen säkerställer stark arbetslivsanknytning i utbildningens alla delar

Ledningsgruppen har reellt inflytande över utbildningen i sin helhet och ser till att den motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen.

Ledningsgruppen arbetar effektivt och tar ansvar för utbildningens utveckling

Arbetet i ledningsgruppen har tydliga förutsättningar och bygger på engagemang och aktivt deltagande. Ledningsgruppen analyserar och diskuterar uppföljningar, utvärderingar och andra relevanta underlag för att utveckla utbildningens kvalitet och säkerställa att den motsvarar arbetslivets behov.

Ledningsgruppen svarar för att systematiskt kvalitetsarbete bedrivs

Ledningsgruppens ledamöter är insatta i hur utbildningens kvalitets- och värdegrundsarbete bedrivs och kan påverka dess inriktning, utformning och genomförande. Dokumentation visar på ett rättvisande sätt hur detta genomförs.

Utbildningens organisation och resurser ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De praktiska förutsättningarna skapas genom god planering, väl fungerande daglig ledning, god studiemiljö samt lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens innehåll och mål. Den undervisande personalen ges förutsättningar att stödja de studerandes inläring.

Utbildningens pedagogik ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De pedagogiska förutsättningarna skapas genom tydligt ansvar för utbildningen som pedagogisk helhet, men också genom väl avvägda anpassningar till bland annat kursernas innehåll och mål samt de studerandes individuella utveckling mot utbildningens mål. Utbildningens pedagogik integrerar teori, färdighetsträning och reflektion.

De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning har rätt kompetens

Den undervisande personalen har både kännedom om det yrke som utbildningen förbereder för och den ämnesmässiga och pedagogiska kompetens som krävs för uppdraget. Utbildningsanordnaren ser till att undervisande personal får stöd i det pedagogiska genomförandet och att de får kompetensutveckling.

Utbildningsanordnaren har god samverkan med LIA-arbetsplatserna

Utbildningsanordnaren har ett nätverk som erbjuder tillräckligt antal relevanta och kvalificerade LIA-platser. Samverkan sker genom strukturerade samarbetsformer och god kommunikation före, under och efter en LIA-kurs.

LIA är en väl fungerande del av utbildningen

Utbildningens LIA-kurser är väl integrerade i utbildningen som ett naturligt steg i den studerandes utveckling mot utbildningens mål. Kursmålen för LIA-kursen stämmer överens med utbildningens mål och LIA-platserna är lämpliga utifrån kurs- och utbildningsmål.

De personer som anlitas som LIA-handledare har rätt kompetens

Utbildningsanordnaren har tydliga kompetenskrav och rutiner för hur handledare rekryteras och förbereds för sitt uppdrag. Utbildningsanordnaren har rutiner för att följa upp handledningens kvalitet under LIA-kursen.

Det finns ett väl fungerande system för kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet genomförs i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring. Uppgifter från uppföljning och utvärdering analyseras och ligger till grund för åtgärder. Kvalitetsarbetet är utformat både för att åtgärda brister och leda till långsiktig förbättring. Kvalitetsarbetet omfattar hela utbildningens genomförande, men också ledning, resultat- och effektuppföljning samt värdegrundsfrågor. För att göra kvalitetsarbetet transparent och säkerställa kontinuitet dokumenteras arbetet på ett sätt som är tillgängligt för alla berörda.

Utbildningsanordnaren har ett värdegrundsarbete som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen

Utbildningsanordnaren ser till att värdegrundsarbetet integreras i utbildningens alla delar och att värdegrunden förankras hos de som är inblandade i utbildningen.

Utbildningsanordnaren gör insatser utifrån värdegrunden, så att studerande inte utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. Utbildningsanordnaren arbetar aktivt för att främja jämställdhet mellan könen och bidrar till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval. Utbildningsanordnaren arbetar aktivt med breddad rekrytering, breddat deltagande och breddat mottagande som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen.

Bilaga 4: Enkätfrågor

1. Har instruktionerna inför kvalitetsgranskningen (t ex begäran om material och information om hur granskningen genomförs) varit lätta att förstå?
2. Myndighetens utredare var väl förberedda och pålästa om utbildningen vid granskningsbesöket.
3. Myndighetens granskningsprocess är transparent och det är lätt att förstå vad som ligger till grund för myndighetens bedömningar.
4. Har du fått möjlighet att bemöta de synpunkter som har kommit fram vid kvalitetsgranskningen?
5. Myndighetens bedömning av kvaliteten i utbildningen överensstämmer med min egen uppfattning.
6. Myndighetens kvalitetsgranskning (mina förberedelser, myndighetens besök, granskningsrapporten m.m.) har bidragit till att kvaliteten i utbildningen har höjts.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se